

به اوج می رسد و لسان الغیب شیراز از آن چنین یاد می کند:
ز شعر دلکش حافظ کسی شود آگاه

که لطف نظم و سخن گفتن دری داند
 شعر حافظ ترنم دلکش آهنگ موسیقی است که با آرشه یک نوازنده چیره دست بر روی سیم های ویلن جان می گیرد. نغمه جاودانی حروف است که در نتیجه آشنائی عمیق و استادی گسترده اش با هنر موسیقی به آهنگ حیرت انگیز کلام تبدیل می شود. آهنگی دلکش، زیبا، جذاب، مست کننده و جاودانی:

ز چنگ زهره شنیدم که صبحدم می گفت
غلام حافظ خوش لجه خوش آوازم
 و یا در این غزل عارفانه و جاودانه:

خیز و در کاسه زر آب طربناک انداز
پیشت زانکه شود کاسه سرخاک انداز
عاقبت منزل ما وادی خاموشانست

حالیای غلغله در گنبد افلاک انداز
چشم آلوده نظر از رخ جانان دورست
بر رخ او نظر از آئینه پاک انداز

به سر سبز تو ای سرو که گر خاک شوم
ناز از سر بنه و سایه بر این خاک انداز
ملک این مزرعه دانی که ثباتی ندهد

آتشی از جگر جام در املاک انداز
غسل در اشک زدم کاهل طریقت گویند
پاک شو اول و پس دیده بر آن پاک انداز

یا رب آن زاهد خود بین که به جز عیب ندید
دود آهیش در آئینه ادراک انداز
چون گل از نکبت او جامه قبا کن حافظ

وین قبا در ره آن قامت چالاک انداز
 شعر حافظ در عین حال یک تابلوی نقاشی است. تابلویی زیبا و سحرانگیز از اشکال و تصاویر و مناظر و مرایا. که با قلم موی جادویی اش بر بوم خیال و اندیشه نقش می زند.

دیشب به سیل اشک ره خواب می زدم
نقشی به یاد خط تو بر آب می زدم
ابروی یار در نظر و خرقة سوخته

جامی به یاد گوشه محراب می زدم
نقش خیال روی تو تا وقت صبحدم
برکارگاه دیده بی خواب می زدم

و در ایاتی دیگر در پذیرش حکمت خیمای جای هیچگونه
تردید و شبهه ای را باقی نمی گذارد:
حاصل کارگه کون و مکان اینهمه نیست

باده پیش آر که اسباب جهان اینهمه نیست
از دل و جان شرف صحبت جانان غرضت
غرض اینست و گرنه دل و جان اینهمه نیست

منت سدره و طوبی ز پی سایه مکش
که چو خوش بنگری ای سرو روان اینهمه نیست
 در ادبیات پارسی و در سطحی وسیع تر حتی در ادبیات جهان فلسفه خیام را هرگز کسی به این زیبایی که حافظ توصیف کرده در قالب شعر نریخته است.

خیز و در کاسه زر آب طربناک انداز
پیشت زانکه شود کاسه سر خاک انداز
عاقبت منزل ما وادی خاموشانست

حالیای غلغله در گنبد افلاک انداز
ملک این مزرعه دانی که وفائی نکند
آتشی از جگر جام برافلاک انداز

یارب آن زاهد خود بین که به جز عیب ندید
دود آهیش در آینه ادراک انداز

دنباله مطلب در صفحه ۳۸

استخاره نمی داند:

بحریست بحر عشق که هیچش کناره نیست
آنجا جز آنکه جان بسیارند چاره نیست
آن دم که دل به عشق دهی خوش دمی بود

در کار خیر حاجت هیچ استخاره نیست
 حافظ را باید به راستی از حافظان و پاسداران بزرگ عرفان ایرانی بشناسیم و بدانیم زیرا که او عرفان ایرانی را به زبانی از شعر پارسی در آورد که می توان به آن شعر آسمانی لقب داد. حافظ سردار شجاع و مبارز در پیکار بی امان با

زاهدان جیره خوار و ریاکار و دینداران عوام فریب بود
همزمان با بزرگ مرد دیگری از تاریخ ایران عبید زاکانی
 زندگی و نبوغ خود را وقف خدمت صادقانه به فرهنگ

ایران و ارج نهادن به ارزش های والا ای اخلاقی مردم ایران
 در تاریخ ترین دوران تاریخ این سرزمین نمود و این در زمانی بود که در نتیجه جنایات مغولان و دست نشانندگان

مزدور آنان در طول بیش از یکصد سال پس از حمله مغول از
عرق ملی و روح مردانگی و جسارت در وجود ایرانیان گوئی
چیزی به جای نمانده بود. در این زمان بسیاری از بزرگان

فرهنگ ایران جلای وطن کردند به هندوستان و پاره ای از
سرزمین های آسیای صغیر مهاجرت نمودند اما حافظ چنین
 نکرد. با نهایت شجاعت و سرسختی در سرزمین خود ایران و

در شهری که به آن عشق می ورزید شیراز باقی ماند و به مبارزه
با جهل و نادانی و ریا و تزویر و ارتجاع ادامه داد و این یکی از
چهره های بارز مرد هزار چهره تاریخ فرهنگ ایران است که

شاید تاکنون کمتر کسی به آن توجه کرده باشد، حافظ خورشید
تابانی بود که در این دوره تاریخ آسمان ادب ایران را روشن
کرد و همگام با سایر بزرگان ایران بازار اندیشه و تفکر و

ادب را رونق بخشیدند.
 حافظ در هنر غزلسرایی چنان چیره دست است که در تمام دوران و از منته تاریخ شعر و ادب پارسی کمتر شاعری توانسته

است در قلمرو او عرض اندام کند و به رقابت بپردازد. به طوری که قبلاً نیز گفته شد سبک و شیوه غزل سرایی او اختصاص به خود او دارد و منحصر به فرد است و در این کار فقط با استاد سخن سعدی قابل قیاس می باشد.

شعر حافظ بسان نغمات آسمانی است. خود حافظ معتقد است شعر او را باید قدسیان در عرش از بر کنند.

صبحدم از عرش می آمد خروشی عقل گفت
قدسیان گوئی که شعر حافظ از بر می کنند
 زبان دری که زبان ملی و باستانی مردم این سرزمین بوده و

پس از یورش اعراب چندین صد سال به زبانه دانی تاریخ
سپرده شده بود و با همت فردوسی بزرگ و سایر شعرا و
نویسندگان ایرانی از زمان یعقوب لیث صفار و با آغاز نهضت

تجدید حیات فرهنگی ایران حیاتی تازه یافت در شعر حافظ

سیر و سفری در گلستان ادب پارسی

از رودکی تا فروغ

گردآوری و نگارش: مهندس پرویز نظامی

محمد شمس الدین خواجه حافظ شیرازی (۳)

میزبست یکی از ارتجاعی ترین و ظلمانی ترین ادوار تاریخ ایران بود. امیر مبارزالدین حاکم مرتجع و ظالم شیراز و پس از او پسرش شاه شجاع با ایجاد یک حکومت مرتجعانه وحشت و ترور اجازه نفس کشیدن به کسی نمی داد. حافظ در اشعارش مکرراً از امیر مبارزالدین با لقب محتسب یاد می کند و این وضع طبعاً در سبک و طرز سخن گفتن او عمیقاً تأثیر گذار بود. چون حافظ چاره ای نداشت جز منویات خاطرش را در لفافه باز گو کند و دائم در پرده سخن بگوید. استفاده مکرر و بسیار از صنایع بدیع شعری چون ایهام و کنایه و استعاره در اشعار حافظ به طور قطع و مسلم بدین دلیل بوده است. دیوان حافظ آکنده است از نفرت او از ریاکاری و سالوس و فریب از یک طرف و عشق و ستایش و احترام و افرش به اخلاق، تربیت و شرافت انسانی از طرف دیگر.

ما نکوئیم بد و میل به ناحق نکنیم
جامه کس سیه و دلق خود ارزق نکنیم
رقم مغلطه بر دفتر دانش نکشیم
سز حق با ورق شعبده ملحق نکنیم

عیب درویش و توانگر به کم و بیش بد است
کار بد مصلحت آن است که مطلق نکنیم
شاه، اگر جرعه نرندانه به حرمت نوشد
التفاتش به می صاف مروق نکنیم

حافظ از خصم خطا گفت نگیریم براو
ور به حق گفت جدل با سخن حق نکنیم
 تعهد اخلاقی خود را در کمال زیبایی چنین توصیف می کند:

مرا عهدیست با جانان که تا جان در بدن دارم
هواداران کویش را چون جان خویشان دارم
 حافظ یک انقلابی است، پیوسته با نظام منحط و فاسد و ظالم

حاکم در سبزه مبارزه، دنیائی تازه می خواهد پر از شادی و سرود
و پایکوبی که سعادت و رضامندی ابنه بشر در آن مسبر باشد.

بیا تا گل برافشانیم و می در ساغر اندازیم
فلک را سقف بشکافیم و طرح نو در اندازیم
اگر غم لشکر انگیزد که خون عاشقان ریزد

من و ساقی بهم سازیم و بنیادش براندازیم
چو در دست است رودی خوش بزن مطرب سرودی خوش
که دست افشان غزل خوانیم و پاکوبان سراندازیم

بهشت عدن اگر خواهی بیا با ما به میخانه
که از پای خمت یکسر به حوض کوثر اندازیم
شراب ارغوانی را گلاب اندر قنجد ریزیم

نسیم عطر گردان را شکر در مجمر اندازیم
 حافظ پرستنده و عاشق حق است. پیوسته چهره حق را در جام هستی می بیند و خودش در حق مستغرق است.

ساقی به نور باده برافروز جام ما
مطرب بگو که کار جهان شد به کام ما
ما در پیاله عکس رخ یار دیده ایم

ای بی خبر ز لذت شرب مدام ما
هرگز نمیرد آنکه دلش زنده شد به عشق
ثبت است برجریده عالم دوام ما

ترسم که صرفه ای نبرد روز بازخواست
نان حلال شیخ ز آب حرام ما
 حافظ عشق را که از نظر او خیر مطلق میباشد حاجتی به

حافظ مردی آزاده، نیک اندیش، دلباخته عشق و حقیقت و معنویت بود. دیوان اشعار او آئینه ای است منور و پربرکت از اشعه روحانیت. قلمروی است پروسعت و بی انتها از افکار و اندیشه های روحانی و در عین حال مردمی و چنان در برگیرنده و جامع است که تمام خوانندگان اشعار او به فراخور دانش و بینش خود می توانند از گلستان او گلی بچینند و آن را مظهر و بیانگر نیت و پرتوی منعکس از رمز و راز درون و نیازهای روحی خود یابند. جامعیت و وسعت تخیل و اندیشه موجود در اشعار حافظ می تواند توجیه کننده معمایی تفل زدن به دیوان خواجه و اکثرأ پاسخ مطلوب شنیدن از آن باشد و بدین لحاظ است که از روستائی ساده دل گرفته تا ادبا و حکمای پژوهش گر و حافظ شناس همه ریزه خوار خوان گسترده افکار و اندیشه های او هستند. حافظ همزمان و هم دوره خواجه کرمانی است. او ضمن داشتن احترام بسیار برای استاد سخن سعدی از اشعار خواجه کرمانی و کمال الدین اسمعیل اصفهانی نیز الهام گرفته و در این دو بیت از سعدی و هم از خواجه کرمانی با هم متفقاً یاد کرده است.

استاد سخن سعدی است نزد همه کس اما
دارد سخن حافظ طرز سخن خواجه
 حافظ متوفی به سال ۷۹۱ هجری است و از روزی که او را در خاک مصلی شیراز مدفون ساختند، روح بزرگ و اندیشه های

تابناک و کلام زیبایش با روح و فکر مردم صاحب نظر عجم
شد و جاودانیت یافت. حافظ رند، قلندر، خاکسار و با گذشت است. به دنیا از دیدگاه دیگری می نگرد. شناختی که او از

خدا، مذاهب، عالم هستی و انسان دارد غیر از تفکر افراد عامی،
ظاهر بین، کم عمق و مرتجع است. حافظ شاعری است صوفی مسلک ولی نه به مانند بسیاری از متصوفان که تنها به ظاهر

آراسته صوفی گری روی آورده اند. او یک صوفی دور از کبر و عجب و خودبینی است و به آن دسته از صوفیان متظاهر تاخته و برآنان چنین خرده می گیرد.

صوفی نهاد دام و در حقه باز کرد
بنیاد مگر با فلک حقه باز کرد
ای کبک خوش خرام که خوش می روی به ناز

غره مشو که گریه عابد نماز کرد
 این اشارت حافظ به عماد فقیه کرمانی است که فقط به ظاهر خود را به صوفیگری آراسته لکن باطن وجودش مملو از ریا و سالوس و دغل بود. مذهب حافظ، مذهب عشق و الوهیت ازلی،

ابدی و جهانی است راز و رمز همه مذاهب را می شناسد و می داند
و برای همه مذاهب زرتشتی، میترائیسم، بودائی، یهودی، مسیحی و اسلام احترام و عزت قائل است. گواه این مطلب ابیات خود اوست:

زدست شاهد نازک عذار عیسی دم
شراب نوش و رها کن حدیث عاد و ثمود
به باغ تازه کن آئین دین زرتشتی

کنون که لاله برافروخت آتش نمود
بخواه جام صبوحی به یاد آصف عهد
وزیر ملک سلیمان عماد دین محمود

چو گل سوار شود بر هوا سلیمان وار
سحر که مرغ در آید به نغمه داوود
همانگونه که قبلاً تذکر داده شد عصری که حافظ در آن

دکتر جمیله زنده نام

وکیل پایه یک دادگستری ایران
 دارای ۲۸ سال سابقه در امور حقوقی داخلی ایران و بین المللی

جهت مشاوره و حل کلیه مسائل حقوقی خود در ایران با من تماس بگیرید

♦ مشاوره حقوقی ♦ قبول و کالت در کلیه امور حقوقی در دادگاههای ایران ♦ طرح دعاوی ملکی علیه اشخاص و نهاد های دولتی ♦ امور خانوادگی، ازدواج و طلاق ♦ امور تجاری و بازرگانی و ثبت شرکت ها ♦ تنظیم وصیت نامه و انحصار وراثت ♦ تنظیم انواع قرارداد و وکالتنامه ♦ اخذ شناسنامه، گذرنامه و کارت ملی ♦ ترجمه کلیه مدارک به فارسی و انگلیسی

Tel: (925)348-5750 ♦ Fax: (866)322-5755

jamilhezdehnam@sbcglobal.net

334 N. 2nd Street, San Jose, CA 95112

مینا فتوحی

نامی مطمئن و مجرب

مشاور صدیق و مورد اطمینان جامعه ایرانی با سالها تجربه و تخصص در امور خرید و فروش املاک مسکونی، زمین و تجاری

برآورد ارزش منزل شما در اسرع وقت و مقایسه آن با منازل اطراف و منازلی که به فروش رفته اند.

پیدا کردن خانه های Fixer برای علاقه مندان به سرمایه گذاری

Mina Fotouhi

Business: (408)741-4717
 Cell: (408)506-0702
 12029 Saratoga-Sunnyvale Rd.
 Saratoga, CA 95070

mina.fotouhi@cbnorcal.com

رستوران فض

غذاهای بسیار خوشمزه با طعم و عطر منحصر بفرد ایرانی

در مکانی متفاوت آماده پذیرائی از شما و میهمانهای شماست.

رستوران فض مجهز به کادر ورزیده کیتترینگ

به جشنها و میمانیهای شما جلوه بیشتری می دهد.

رستوران فض با افتخار از شما پذیرائی می کند!

Faz Restaurants & Catering
 600 Hartz Ave., Danville, CA

(925)838-1320

Catering/Banquets: (925)838-1430

At the 4 Points Hotel by Sheraton
 5121 Hopyard Road, Pleasanton, CA

(925)460-0444

Catering/Banquets: (925)460-0434

Faz at Sheraton Hotel

1108 N. Mathilda Ave., Silicon Valley Sunnyvale

(408)752-8000

Catering/Banquets: (408)752-8008

MacArthur Park Restaurant

American Cuisine

27 University Ave., Palo Alto, CA

(650)321-9990

Catering/Banquets: (650)321-9996